

Prodaja in promet čebeljih družin

Vlado Augustin

svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja
vlado.augustin@czs.si

Premik čebeljih družin je vsak premik med čebelnjaki, premik v začasni čebelnjak ali premik na registrirano stojišče. Za premik čebeljih družin se šteje vsak premik zaradi paše, prodaje, podaritve, selitve rezervnih družin in drugo.

Vsak premik čebel znotraj države mora spremljati veterinarsko potrdilo za promet s čebelami, ki ga izda VF NVI. S podpisano izjavo čebelar zagotovi, da njegove čebele ne kažejo znakov hude gnilobe čebelje zalege. Veterinar potrdi, da za območje, v katerem je čebelnjak, ne velja prepoved prometa zaradi pojava hude gnilobe čebelje zalege niti ni postavljen sum bolezni.

Namen izdaje potrdila za promet s čebelami je preprečevanje širjenja hude gnilobe čebelje zalege, zato to področje ureja Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, zatiranje, obveščanje in preprečevanje hude gnilobe čebelje zalege (Uradni list RS, št. 10/20). Nadzor nad premiki čebel znotraj države opravlja UVHVVR.

Pred premikom čebel mora čebelar upoštevati 27. člen Pravilnika o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranja hruševega ožiga (Uradni list RS, št. 18/04, 44/04, 21/05, 21/07 in 19/09). Ta določa, da je premik čebeljih družin zaradi prodaje ali paše z okuženega območja, žarišč okužbe in pripadajočega varovalnega pasu iz drugega odstavka 4. člena

tega pravilnika na ogrožena območja v bližino sadovnjakov prepovedan vse dotlej, dokler traja nevarnost hruševega ožiga. Ne glede na določbe prvega in drugega odstavka 27. člena lahko čebelar premesti čebelje družine, če pred njihovim premikom izvede enega od karantenskih ukrepov. Čebelar je dolžan na prevozno enoto namestiti obvestilo oz. izjavo, katerega od karantenskih ukrepov je izvedel, in obvestiti pristojnega inšpektorja o nameri premeščanja. Vse podrobne informacije o okužbah s hruševim ožigom dobite na Fitosanitarni upravi RS na njihovi spletni strani www.uvhvvr.gov.si in na tel. 01/300 13 00.

Obvezno je:

- da pridobimo potrdilo za promet s čebelami pred vsakim premikom čebel (tudi za odhod s paše, prodajo ali podaritve);
- da namestimo izdano potrdilo za promet s čebelami na vidno mesto pri svojih čebelah takoj po prihodu čebel na lokacijo začasnega čebelnjaka ali stojišča;
- da upoštevamo, da smo čebelarji za podatke, ki jih navedemo na vlogi za izdajo prometa s čebelami, sami odgovorni;
- da moramo, če čebel ne premaknemo na predvideno lokacijo, potrdilo preklicati pri izdajatelju potrdila – najkasneje sedem dni od izdaje potrdila;
- da upoštevamo navodila veterinarja VF NVI oziroma uradnega veterinarja UVHVVR v primeru preklica potrdila (izbruh bolezni in drugo);
- da zaradi pojava hruševega ožiga upoštevamo omejitve premika čebel v času med 15. marcem in 30. junijem.

Zagotavljanje pristnosti medu

dr. Andreja Kandolf Borovšak

svetovalka JSSČ za varno hrano
andreja.kandolf@czs.si

Med že od nekdaj velja za zelo cenjeno živilo, kljub temu da je v glavnem koncentrirana raztopina sladkorjev. Je eno izmed človekovih najstarejših hranil, ima veliko hranilno vrednost in pomaga ohranjati in izboljševati zdravstveno stanje ljudi, zato se je njegova poraba v zadnjih letih močno povečala. Njegova pride-lava je relativno draga, zato je pogosto tarča potvorb.

Potvorbe medu vključujejo dodatek sladkorja različnega izvora v med, lahko so neposredne in posredne. Pri neposredni potvorbi je bil sladkor dodan neposredno v med, za posredno potvorbo pa gre takrat, ko čebele krmimo s sladkorjem, da bi pridelali večje količine medu (Guler in sod., 2007), ali ko pride sladkor v med zaradi napake čebelarja (Zábrodská in Vorlová, 2014).

Čebelarji moramo poskrbeti za ustrezno prehranjevanost svojih družin, saj sicer družine ne preživijo zime ali brezpašnega obdobja, hkrati obstaja tudi tveganje, da se ob neustrezni tehnologiji krma za čebele znajde v medu. Tudi čebele lahko krmo prenašajo po panju, jo zanesejo v medišča, ob točenju pa pride v med (Kast in Roetschi,

Foto: Coran Jurjevič

Metode za ugotavljanje potvorb medu so različno občutljive

V medu sladkor, ki je dodan kot krma, ne sme biti prisoten, takoj ko se zazna, se med označi kot nepristen. Posebna skrb je potrebna, če družine krmimo s trsnim ali koruznim sladkorjem, saj ga z analizami odkrijejo že ob prisotnosti 1 % v medu, pogačami, ki vsebujejo encim beta-fruktofuranozidazo, ali po krmljenju sirupa, ki vsebuje velike količine fruktoze. Potvorbe na osnovi sladkorja iz pese, riža in pšenice je veliko težje odkriti, saj so po načinu fotosinteze te rastline podobne medonosnim rastlinam. Pojav nepristnega medu v družinah je odvisen

2017; European Commission, 2018), česar čebelar ne more nadzirati, saj med procesom zorenja medu čebele vsebino celic po satju predstavljajo med različnimi celicami (Eyer in sod., 2016).

Največja tveganja v tehnologiji čebelarjenja

Najpogostejše napake, katerih posledica je lahko pojav sladkorja v medu, so: preobilno krmljenje spomladi ali v brezpašni dobi, za čebelarjenje v Sloveniji že desetletja ustaljeno prestavljanje satov z zalego in lahko tudi z vencem krme iz plodišča v medišče in kasneje točenje teh satov, točenje satov, ki vsebujejo krme za čebele iz plodišča, neizpraznjenje medišč pred začetkom paše.

Družine morajo ves čas imeti na voljo dovolj hrane, toliko, kot je potrebujejo za svoj razvoj! Če čebele v spomladanskem času nimajo zadosti hrane, jim jo dodamo v več obrokih v manjši količini, tako da jo porabijo ali skladiščijo v plodišče. Krma za čebele ne sme biti prisotna v satih, ki jih točimo. Sate z zalego z vencem hrane za čebele, ki jih iz plodišča prestavimo v medišče in pri katerih obstaja možnost, da vsebujejo krmo za čebele, označimo in poskrbimo, da iz njih pri točenju medu ne točimo. Pred začetkom paše v spomladanskem času iz medišča odstranimo sate, v katerih bi lahko bila predelana krma za čebele, ki je posledica bodisi krmljenja za zimsko krmo bodisi preobilnega spomladanskega krmljenja.

tudi od sezone in pa tudi od notranjih dejavnikov v čebelji družini. V letih, ko je slabši donos medu, preveč dodane krme bolj vpliva na pristnost medu. **Takoj ko je sicer krma za čebele prisotna v medu, je med nepristen**, ni pa nujno, da bodo analize metode vsako potvorbo zaznale, ko pa se sladkor v medu z analizo zazna, pa se takšen med označi kot potvorjen, ne glede na vzrok pojava sladkorja v medu.

Pri interpretaciji rezultatov pa je treba upoštevati tudi dejstvo, da čebelar čebele mora krmiti, sicer je ogroženo njihovo preživetje, in da čebele skladiščeno hrano prenašajo po panju in jo lahko prenesejo tudi v medišče, zato ni vsak potvorjeni vzorec posledica napake čebelarja, ali celo goljufije.

Več o tematiki lahko preberete v doktorski disertaciji z naslovom *Zagotavljanje pristnosti medu s tehnologijo prestavljanja satja in krmljenja čebel*, objavljeni na spletni strani Univerze v Ljubljani.

Viri:

- European Commission (2018): *Technical round table on honey authentication*. Meeting report, JRC-Geel Belgium, 25 January 2018. Brussels, European Commission: 18 str.
https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/ares181569074-1_technical_round_table_on_honey_adulteration_report.pdf
- Eyer, M., Neumann, P., Diemann, V. (2016): A look into the cell: Honey storage in honey bees, *Apis mellifera*. PLoS One, 11, 8: e0161059, doi: 10.1371/journal.pone.0161059: 20 str.
- Guler, A., Bakan, A., Nisbet, C., Yavuz, O. (2007): Determination of important biochemical properties of honey to discriminate pure and adulterated honey with sucrose (*Saccharum officinarum* L.) syrup. *Food Chemistry*, 105: 1119–1125.
- Kast, C., Roetschi, A. (2017): Evaluation of baker's yeast in honey using a real-time PCR assay. *Food Microbiology*, 62: 282–288.
- Zábrodská, B., Vorlová, L. (2014): Adulteration of honey and available methods for detection – a review. *Acta Veterinaria Brno*, 83: 85–102.